

Handläggare: Lasse Larsson

Yttrande över motion av Pia Lidwall m fl (kd) om stöd till anhöriga

Ärendet

Landstingsstyrelsen ska yttra sig över motionen och har överlämnat den till hälso- och sjukvårdsutskottet för beredning.

Pia Lidwall föreslår i motionen att landstinget bör göra en genomgripande kartläggning av stödet till anhöriga och att förslag till förbättringar och utveckling redovisas till fullmäktige senast den 31 december 2005.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsutskottet beslutar

att föreslå landstingsstyrelsen att yttra sig enligt förvaltningens synpunkter i det här tjänsteutlåtandet.

Förvaltningens synpunkter

Av hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) framgår att patienten ska ges individuellt anpassad information om sitt hälsotillstånd, men även om möjliga metoder för undersökning, vård eller behandling. Dessa upplysningar kan istället lämnas till en närstående om inte sekretess hindrar detta. När någon avlidit ska de efterlevande visas hänsyn och omtanke.

Av SOSFS 1993:17 Socialstyrelsens allmänna råd Omvårdnad inom hälso- och sjukvården framgår att det är viktigt att all personal ser människan i ett helhetsperspektiv och inte enbart inriktar sina insatser på sjukdomstillståndet. Detta innebär att patienten och i förekommande fall de närstående ges möjlighet till samverkan med personalen samt till att ta till vara de egna resurserna.

I SOSFS 2005:12 (M) "Ledningssystem för kvalitet i hälso- och sjukvården", framgår att patienten och närstående ska visas omtanke och respekt oavsett, ålder, kön, funktionshinder, utbildning, social ställning, etnisk eller religiös tillhörighet eller sexuell läggning, och att patienten och närstående informeras och görs delaktiga om det inte finns hinder för detta enligt sekretesslagen eller lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område.

Beträffande avvikelshantering ska ledningssystemet säkerställa att förslag och klagomål från patienter, närstående och personal tas till vara.

I sammanhanget bör även beaktas den s.k. ”Godmansutredningen”; *Slutbetänkande av Utredningen om förmyndare, gode män och förvaltare SOU 2004:112, Frågor om Förmyndare och ställföreträdare för vuxna*. Syftet med utredningen är att klargöra och stärka de beslutoförmögna patienternas ställning inom hälso- och sjukvården. De anhöriga skulle enligt förslaget få en helt ny roll såsom ställföreträdare för patienten. Konsekvenserna för anhöriga och övriga närstående av en sådan utveckling måste lyftas fram?

I Stockholms läns landstings *Värdegrund* för hälso- och sjukvård återges de fyra grundvärderingarna Människovärdet, hälsa, omsorg och rättvisa samt tillhörande principer. Åtagandet i *Värdegrunden* innebär att omsorg även ska visas gentemot patienternas närstående. Deras behov av stöd, trygghet och förståelse ska även tillgodoses.

Stödet till närstående ges av landstinget inom ramen för de olika ordinarie vårdverksamheterna och i form av hemsjukvårdsbidrag.

Hemsjukvårdsbidrag kan utbetalas till patienter som har behov av sjukvård i hemmet och då någon anhörig eller närstående har möjlighet att ge sjukvårdande insatser. Under 2004 utbetalades 17 milj kr i hemsjukvårdsbidrag inom länet. Antalet personer som erhöll bidrag 2004 uppgick till 2 286 personer. Andelen bidragstagare var ojämnt fördelade. Fler individer erhöll bidrag i södra delen av länet än i norra delen. Anledningen till den ojämna fördelningen av hemsjukvårdsbidragen bör utredas.

I de uppdrag som ges vårdgivarna av hälso- och sjukvården av Beställare Vård poängteras vikten av stöd till närstående. Inom tex uppdragsbeskrivningen för Avancerad Hemsjukvård och uppdragsbeskrivningen för Basal hemsjukvård utgör stödet till närstående ett av huvuduppdragen för vårdgivaren. I uppföljningsplaner kopplade till uppdragsbeskrivningarna, följs vårdgivarnas stöd till närstående upp. Det är dock oklart hur närstående upplever stödet från bl a hemsjukvården. En kartläggning av närståendes uppfattning av stödet från hälso- och sjukvården kan därför vara motiverad.

Resultatet av kartläggningen kan tillsammans med utfallet i ordinarie avtalsuppföljning, utgöra grund för eventuellt beslut om åtgärder i syfte att förbättra stödet till närstående.